

Lausunto Raaseporin kaupungin strategisesta yleiskaavasta, valmisteluvaihe

Maakuntahallitus 21.9.2026

12/06.02.00/2025

Tiivistelmä

Uudenmaan liitto pitää myönteisenä, että Raasepori laatii ensimmäistä koko kaupungin kattavaa yleiskaavaa. Raaseporin strateginen yleiskaava 2030 on merkittävä ja vaativa panostus yhtenäiseen maankäytön ohjaukseen. Kaavan tavoitteet ja peruseriaatteen ovat monilta osin yleiskaavoitusta ohjaavan Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavan mukaisia. Kaavaluonnoksessa on kuitenkin tarkentamisen tarvetta, niin tavoitteiden kuin esitystavan osalta. Yleiskaava on vielä vaikeaselkoinen etenkin siksi, että aineistoon ei sisälly epävirallista kaavayhdistelmää. Yhdistelmä auttaisi ymmärtämään kaavaluonnoksen ja useiden voimaan jäävien osayleiskaavojen kokonaisuutta. Lausunnossa esitetään kaavatyön valmisteluvaiheen jatkamista siten, että pidemmälle viety kaavaluonnos selvityksineen asetettaisiin uudestaan nähtäville ennen ehdotusvaiheeseen siirtymistä. Valmisteluvaiheen jatkotyöstössä olisi hyvä varmistaa maakuntakaavan keskeisiin tavoitteisiin vastaaminen, tuottaa selkeä ja osallisille ymmärrettävä kaava-aineisto sekä syventää vaikutusten arviointia.

Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää antaa ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Asian vireilletulo

Raaseporin kaupunginhallitus pyytää Uudenmaan liiton lausuntoa Yleiskaava 2030 luonnoksesta 30.9.2026 mennessä.

Yleiskaavatyö on kuulutettu vireille 10.1.2025, jolloin myös osallistumis- ja arviointisuunnitelma on tullut nähtäville. Aloitustapaamisen viranomaisneuvottelu on pidetty 25.2.2025.

Kaava-aineisto on saatavilla sivustolta [Raaseporin yleiskaava 2030, kaavahanke 7014](#)

Asian tausta

Kaava-alueen sijainti ja laajuus

Raaseporin kaupunki sijaitsee läntisellä Uudellamaalla, ja on pinta-alaltaan 2 354 km². Tästä noin puolet on maa-alueita ja puolet vesialuetta.

Kaavan tavoitteet ja vaiheet

Raaseporiin laaditaan ensimmäinen, koko kaupungin kattava yleiskaava. Yleiskaava ohjaa asemakaavoitusta ja Raaseporin strategista maankäyttöä. Keskeisenä tavoitteena on viedä hyväksytyn Raaseporin maankäytön kehityskuvan 2050 (kv 26.2.2024) maankäytön periaatteet oikeusvaikutteiseen yleiskaavaan.

Koko kaupungin maantieteellistä aluetta koskevan strategisen yleiskaavan tavoitteena on aktiivisesti ja selkeästi ottaa huomioon ja sopeuttaa keskeisiin muutossuuntiin, kuten ilmastonmuutos, turvallisuuspoliittinen tilanne, väestön ikääntyminen ja nuorten poismuutto. Voimavaroina tunnistetut luonto ja kulttuuri edellyttävät erityistä huomiota. Osana kaavatyötä arvioidaan voimassa olevien osayleiskaavojen päivitystarve.

Kaavatilanne

Suunnittelualueella on voimassa 34 osayleiskaavaa, joista 23 on oikeusvaikutteista osayleiskaavaa ja rantaosayleiskaavaa. Oikeusvaikutteiset osayleiskaavat eroavat kaavaselostuksen mukaan toisistaan siten, että osan perusteella voidaan myöntää rakennuslupia ranta-alueilla, eli ne ohjaavat käytännössä vapaa-ajan asutuksen rakentamista rannoilla ja saaristossa.

Osayleiskaavat ja asemakaavat on lueteltu kaavaselostuksen (suomenkielinen versio, jatkossa ”fi”) sivuilla 8–10. Selostuksen mukaan maankäytön ohjauksen yhtenäistämiseksi ja maanomistajien tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi nämä kaikki kaavat on otettava huomioon ja sovitettava yhteen.

Maakuntakaava

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa (AKL 32§).

Suunnittelualueella on voimassa Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaava, joka on osa Uusimaa-kaava 2050 -kokonaisuutta. Uusimaa-kaavan kokonaisuuteen kuuluvat kolme vaihemaakuntakaavaa ovat saaneet lainvoiman 13.3.2023 korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä.

Uudenmaan liiton aiemmat lausunnot

Liitto on lausunut yleiskaavatyön osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta [13.2.2025](#). Lausunnossa liitto on korostanut yleiskaava-aineiston selkeyden tarvetta. Lisäksi lausunnossa todettiin tavoitteiden ja vaikutusarviointien ristikkäisarvioinnin olevan suositeltavaa. Ilmastovaikutusten arviointia kannustettiin käyttämään kaikissa teemoissa.

Ehdotus lausunnoksi

Uudenmaan liitto pitää myönteisenä, että Raasepori laatii ensimmäistä koko kaupungin kattavaa yleiskaavaa. Raaseporin strateginen yleiskaava 2030 on merkittävä ja vaativa panostus yhtenäiseen maankäytön ohjaukseen. Uudenmaan liitto kiittää lausuntomahdollisuudesta ja tuo esiin seuraavat maakunnalliset huomiot.

Kaavatyön yhteys Uudenmaan kehittämiseen

Maakunnan strategian, Ratkaisujen Uusimaa -ohjelman painopisteet korostavat ympäristöviisautta, innovatiivisuutta sekä hyvinvointia. Uudenmaan liitto pitää hyvänä, että kaavatyö tunnistaa maakuntaohjelman keskeisiä tavoitteita. Kaavatyö käsittelee laajalti maankäyttöä haastavia teemoja ja ilmiöitä, aina kuntatalouden kysymyksistä alueellisiin muutostrendeihin, unohtamatta läntisen Uudenmaan kehityspotentiaalia.

Yleiskaavaa ja sitä taustoittavaa Raaseporin kaupungin maankäytön kehityskuvaa on valmistelu laajassa vuorovaikutuksessa. Kiittävän maininnan saavat erityisesti työpajat nuorisovaltuustolle ja maahanmuuttajaneuvostolle, sekä yleiskaavatyön tuleva, laaja vuorovaikutus: osallisuus on keskeinen osa uusmaalaista hyvinvointia.

Maakuntakaavan keskeiset tavoitteet

Uusimaa-kaavan ja siihen sisältyvän Länsi-Uudenmaan vaihemaakunta-kaavan keskeisenä tavoitteena on edistää ilmastomuutoksen hillinnän ja ilmastomuutokseen sopeutumisen kannalta kestäviä ratkaisuja. Se tarkoittaa mm. sitä, että alue- ja yhdyskuntarakennetta tulee kehittää olemassa olevaan rakenteeseen tukeutuen.

Raaseporin strategisen yleiskaavan keskeiset tavoitteet on määritelty seuraaviksi:

1. Elinvoima ja vetovoima: Kaupungin kestävä kasvun ja taloudellisen tasapainon tukeminen
2. Kestävä yhdyskuntarakenne: Asumisen ja työpaikkojen ohjaaminen ensisijaisesti olemassa oleviin taajamiin ja kehitysvyöhykkeille, joukkoliikenteen ja pyöräilyreittien kehittäminen
3. Ilmasto ja ympäristö: Edistetään ilmastoneutraaliuden tavoitteita ja ilmastoviisaita ratkaisuja maankäytössä
4. Kulttuuriympäristö ja identiteetti: Raaseporin arvokkaiden kulttuuriympäristöjen, maisemien ja historiallisten ympäristöjen vaaliminen

Yleiskaavan tavoitteet **edistävät maakuntakaavan toteutumista, mutta eivät kata kaikkia keskeisiä maakunnallisia tavoitteita, kuten luonnon monimuotoisuutta ja sen vahvistamista**. Liitto suosittelee tältä osin tavoitteiden tarkistamista.

Valmisteilla oleva *Innovatiivinen vihreän siirtymän vaihemaakuntakaava* (VISIO) on otettu yleiskaavatyössä huomioon monissa kohdin. Vihreän siirtymän teemaan sisältyy yleiskaavaselostuksessa tunnistetut Inkoon Joddböleen mahdollinen vihreän teräksen tehdas ja Gasgridin suunnittelussa oleva vetykaasuverkosto. Nämä on yleiskaavatyössä tunnistettu keskeisiksi muutosajureiksi.

On kuitenkin muistettava, että yleiskaavatyötä ohjaa ensisijaisesti Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaava. Lisäksi liitto painottaa, että suunnittelualueella ovat voimassa vaihemaakuntakaavan kaikki aluetta koskevat kaavamerkinnot määräyksineen, ja näiden lisäksi yleiset suunnittelumääräykset. Kaava-asiakirjoihin (OAS ja kaavaselostus) on hyvä selkeyttää tämä kuvaus. Uudenmaan liitto auttaa mielellään kuvauksessa. Kaavaselostuksessa on myös hyvä kertoa, millä yleiskaavan keinoin vastataan keskeisiin maakuntakaavan tavoitteisiin.

Yleiskaavan esitystapa

On hyvä, että Raaseporiin tavoitellaan yhtenäistä linjausta ja yleiskaavaa edistämään kestävää, maakuntakaavan mukaista alueidenkäyttöä. Nyt nähtävillä olevan aineiston perusteella on vielä vaikea hahmottaa, millaista kaavakokonaisuutta tavoitellaan ja mitä kaavatyön kuvaama strategisuus tarkoittaa. Epäselvää on esimerkiksi, mitä tarkoitetaan yleiskaavamerkintöjen strategisella ohjaavuudella osa-yleiskaavoitetuilla alueilla, ja toisaalta merkintöjen ohjeellisella luonteella (selostus fi s.36–37, kaavamääräysten kommentit). Myöskään kaavan tavoitevuotta ei ole selkeästi ilmoitettu.

Kaavatyössä todetaan, että kaavaprosessin aikana arvioidaan voimassa olevien oikeusvaikutteisten ja oikeusvaikutuksettomien osayleiskaavojen ajanmukaisuutta. Jo ennen luonnosvaiheen nähtäville asettamista on todettu, että kunnassa kumotaan vain yksittäisiä osayleiskaavoja, ja valtaosa osayleiskaavoista pidetään voimassa. **Kaava-aineistoon olisi hyvä sisällyttää epävirallinen kaavayhdistelmä**, jotta osallisten olisi mahdollista saada kokonaiskäsitys tavoitellusta kokonaisuudesta. Olisi myös hyvä varmistaa, että esimerkiksi kaavaselostus sisältää kaikki yleiskaavaratkaisussa esitetyt kaavamerkinnot ja -määräykset riittävine perusteluineen.

Uudenmaan liitto pitää erityisen hyvänä kaavaselostuksessa tunnistettua yhteistyötä naapurikuntien kanssa. Elinvoimahankkeiden lisäksi yhteistyö on toivottavaa kestävä, seudullisen yhdyskuntarakenteen edistämiseksi.

Alue- ja yhdyskuntarakenne

Yleiskaavatyö perustuu Raaseporin kaupungin maankäytön kehityskuvaan. Ensisijainen painotus on olevissa keskuksissa, minkä lisäksi kehityskuva esittää kestävän liikkumisen laatukäytävät.

Kaavaluonnos tunnistaa kaupungin monikeskuksisuuden. Merkittävimmät keskukset ovat Tammisaari ja Karjaa, joiden välinen vyöhyke on yleiskaavaselostuksen mukaan vahvistunut viime vuosina kaupan, logistiikan ja pienteollisuuden alueena. Selostuksessa arvioidaan, että keskukset ovat kasvamassa yhteen. Kaavaselostuksessa kuvataan Puutarhakaupunki-konseptia, mutta vielä jää epäselväksi miten konsepti nivoutuu yleiskaavan eri asumisen kaavamerkintöihin ja määräyksiin, sekä kestävän liikkumisen ratkaisuihin.

Yleiskaavaluonnoksen Kaupunkikeskuksen (C) merkinnällä on osoitettu Tammisaari ja Karjaa, mikä on linjassa maakuntakaavan keskusmerkinnän kanssa. Vastaavasti Aluekeskuksiksi (CA) on osoitettu Mustio, Pohja ja Tenhola, vastaten maakuntakaavan Palvelukeskittymä-merkintää. Vaikka maakuntakaavan Palvelukeskittymä -merkintä ei sisällä keskus-merkintöjen tavoin määräystä "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja varauduttava sään ääri-ilmiöihin", näkee Uudenmaan liitto tärkeäksi, että yleiskaavassa tunnistetaan ilmastonmuutokseen varautumisen ja sopeutumisen tarve selkeästi niin kaupunkikeskusten kuin aluekeskusten kaavamääräyksissä, ei vain yleismääräyksessä.

Kaava-aineiston haasteeksi liitto näkee sen, että suunnittelualueeksi on määritelty koko kaupungin maantieteellinen alue. Etenkin voimaan jäävien osayleiskaavojen osalta jää epäselväksi, käsitelläänkö eri kaava-alueiden suunnittelutavoitteita riittävän kattavasti, etenkin huomioiden yleiskaavan strategisuuden tavoite.

Väestö ja skenaariot

Kunnan demograafiset muutostekijät, erityisesti väestön väheneminen ja ikääntyneiden osuuden kasvu ja sekä toisaalta etätyöläisten ja vapaa-ajan asukkaiden merkitys, on tunnistettu hyvin kaavan valmistelun lähtökohtina. Väestökehitystä ei ole kuitenkaan eritelty taajamittain/alueittain, vaikka juuri tämä olisi tarpeen maankäytön sekä muiden kehittämistoimien kohdentamiseksi.

Kaavoituksessa tulisi myös varautua tilanteeseen, jossa väestön ja työpaikkojen määrä ja sitä kautta palveluiden ja infrastruktuurin kysyntä eroaa selvästi trendin mukaisesta kehityksestä. Tähän liittyen olisi tausta-aineistoissa mainittu palveluverkkoselvitys hyvä lisätä kaava-aineistoon ja hyödyntää selvitystä osana kaavan jatkosuunnittelua ja vaikutusten arviointia.

Liikenne ja saavutettavuus

Kaavaluonnoksessa liikenteen ja maankäytön yhteensovittaminen on tunnistettu hyvin. Uusia maankäytön kehittämisalueita on osoitettu erityisesti olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen ja valtatie 25 sekä rautatien muodostaman kehityskäytävän varrelle. Tämä on liikennejärjestelmän näkökulmasta perusteltu lähtökohta, sillä se mahdollistaa olemassa olevan liikenne- ja palveluverkon tehokkaamman hyödyntämisen ja parantaa edellytyksiä joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kehittämiseksi. Jatkosuunnittelussa on kuitenkin tärkeää tarkastella liikenteen kokonaisuutta suhteessa kaavassa osoitettuun uuteen maankäyttöön. Erityisesti työpaikka-, teollisuus- ja logistiikka-

alueiden sijoittumisessa tulee huomioida sekä henkilöliikenteen että raskaan liikenteen tarpeet ja niiden vaikutukset pääväylien toimivuuteen.

Uudenmaan liitto pitää hyvänä, että kaavan valmistelussa on hyödynnetty Uudenmaan raskaan liikenteen vaihtoehtoisten energialähteiden jakeluverkkoselvitystä. Selvityksen yhteys kaavaratkaisuun näkyy erityisesti raskaan liikenteen sähkö- ja kaasulatausasemien osoittamisena sekä niihin liittyvien aluevarausten turvaamisena.

Kaavaluonnoksessa tunnistetaan joukkoliikenteen merkitys ja todetaan joukkoliikenteen sisäisen liikenteen olevan kehittymässä. Joukkoliikenteen roolia suhteessa kaavassa osoitettuun uuteen ja kasvavaan maankäyttöön on kuitenkin tarpeen tarkentaa jatkovalmistelussa. Kaavan tulee luoda edellytykset sellaiselle joukkoliikenteen järjestämiselle, joka pystyy palvelemaan kasvavia asukas- ja työpaikkamääriä sekä vahvistamaan keskusten välistä saavutettavuutta. Yleiskaavatasolla ei ole tarpeen määritellä tarkkaa linjastoa tai vuorotarjontaa, mutta kaavaratkaisussa tulee tuoda esiin joukkoliikenteen tavoiteltu rakenne ja keskeiset yhteystarpeet.

Kaavaluonnoksen liikennevaikutusten arviointi on vielä varsin yleispiirteinen. Kaavaselostuksessa todetaan kaavan parantavan muun muassa joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä sekä logistiikan toimintaedellytyksiä. **Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että ehdotusvaiheessa liikennevaikutusten arviointia täydennetään** ja siinä tarkastellaan tarkemmin kaavan mahdollistaman uuden maankäytön vaikutuksia liikenteen määrään, suuntautumiseen ja liikenneverkon toimivuuteen.

Erityistä huomiota on syytä kiinnittää Vt 25 ja muiden pääväylien toimivuuteen, rautatieliikenteen toimintaedellytyksiin sekä uuden teollisuus- ja työpaikkamaankäytön synnyttämään raskaaseen liikenteeseen. Lisäksi on tarpeen arvioida, miten kaavaratkaisu tukee joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kehittämistä eri keskusten välillä.

Kauppa

Yleiskaavassa keskuksina on osoitettu Tammisaaren ja Karjaan keskustat. Näillä alueilla vähittäiskaupan yksiköiden enimmäiskokoa ei rajoiteta. Lisäksi aluekeskuksina on osoitettu Mustio, Pohja ja Tenhola, missä vähittäiskaupan yksiköiden enimmäiskoko on 6000 k-m². Keskusten ja aluekeskusten kaupan ohjaus ei ole ristiriidassa maakuntakaavan kanssa.

Yleiskaavassa Horsbäckin alue sekä Karjaan lounais- ja kaakkoispuolet on osoitettu merkinnällä kaupallisten palvelujen alue, jolle saa sijoittaa erikoistavaran vähittäiskauppoja (KMK). Alueille saa kaavamääräyksen mukaan "sijoittaa paljon tilaa vaativia erikoistavaran kauppayksiköitä, joiden enimmäiskoko on 8000 k-m². Keskustahakuisia päivittäistavarayksiköitä ei sallita." Horsbäck ja Karjaan lounaisosa on osoitettu myös maakuntakaavassa kaupan alueina, jotka on tarkoitettu erityisesti tilaa vaativalle kaupalle. Näille alueilla on esitetty maakuntakaavassa enimmäismitoitus (Horsbäck 50 000 k-m², Karjaan lounaisosa 40 000 k-m²). Enimmäismitoitukseen lasketaan mukaan olemassa oleva ja uusi liiketila, sekä merkitykseltään paikallinen liiketila. Myös yleiskaavamääräyksessä olisi tarpeen tuoda esille kaupan enimmäismitoitus.

Karjaan kaakkoispuolen KMK-alueen osalta kaavamääräys on ristiriidassa maakuntakaavan kaupan ohjauksen kanssa. Aluetta koskee

maakuntakaavan yleinen suunnittelumääräys, jonka mukaan seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja on 4000 k-m², ellei selvitysten perusteella muuta osoiteta. (Vrt. KHO 13.3.2023 Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaava)

Yleiskaava sallii kauppaa myös TY-alueiden sekä kehittämisvyöhykkeen kaavamääräyksissä. Kyseisiä määräyksiä tulisi vielä kaupan ohjauksen osalta täsmentää, jotta ne olisivat yksiselitteisiä.

Liitto suosittelee yleiskaavatyöhön koko kaupungin kattavaa kaupan selvitystä, joka toimisi pohjana yleiskaavan kaupan ratkaisulle.

Elinkeinot

Yleiskaavassa teollisuuteen liittyviä toimintoja on hieman erilaisilla merkinnöillä osoitettu keskustun tuntumaan sekä Skogbyn, Ristenin ja Horsbäck-Läppin alueille.

Ristenin ja Horsbäck-Läppin alueet ovat mukana Uudenmaan liiton valmisteilla olevassa vihreän siirtymän elinkeinokeskittymien profiloitiselvityksessä. Tavoitteena on mm. tunnistaa tarkasteltavien alueiden pitkän aikavälin kehityspotentiaali, kilpailuedut ja keskeiset ympäristöarvot sekä muodostaa kokonaiskuva siitä, millaisiin toimialoihin ja investointeihin eri alueet voivat tulevaisuudessa parhaiten profiloitua.

Yleiskaavaluonnoksessa Ristenin alue on osoitettu teollisuustoimintojen kehittämisvyöhykkeenä. Kuitenkin Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavassa Ristenin alueelle on osoitettu maa-aineshuollon kehittämisalueen merkintä. Uudenmaan liitto tunnistaa **tarpeen asukasvuorovaikutukselle sekä kuntarajat ylittävälle yhteistyölle** Ristenin alueen kehittämisessä kaavaluonnoksessa esitettyyn toimintaan. Liitto suosittelee hyödyntämään VISIO-kaavatyön selvitysaineistoja. Työssä kertynyt tietopohja osoittaa myös, että **Horsbäck–Läppin alueen osalta teollisuustoimintojen kehittäminen edellyttää alueen ympäristöarvojen erityistä huomioimista.**

Kulttuuriympäristö

Maakuntakaavan Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue -ominaisuusmerkinnällä osoitetut alueet on yleiskaavaluonnoksessa osoitettu merkinnällä Arvokas kulttuuri- ja maisema-alue (kyma). Määräyksen mukaan alueen käytössä ja suunnittelussa on varmistettava, että alueen arvokkaat ominaispiirteet säilyvät, ja muutoksissa sekä rakennushankkeissa tulee kuulla museoviranomaisia.

Uudenmaan liitto toteaa, että maakuntakaavan Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alueen kohdemerkinnällä (neliösymboli) osoitetut pienialaiset kulttuuriympäristön kohteet puuttuvat yleiskaavaluonnoksesta (mm. RKY-kohteet). Kaava-aineistoa tulisi täydentää kulttuuriympäristöjen teemassa, mahdollisesti yhteistyössä museoviranomaisten kanssa.

Uudenmaan liiton aineistoissa tietoa on tarjolla [Uudenmaan kulttuuriympäristöt tarinakartalla](#) ja ladattavana paikkatietona [Kulttuuriympäristöt | Avoimet aineistot](#). Liitto muistuttaa tässä yhteydessä maakuntakaavan yleismääräyksestä, jonka mukaan "Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja alueidenkäytössä on otettava huomioon alueiden arvokkaat ominaispiirteet ja turvattava luonnon,

maiseman ja kulttuuriympäristön arvot. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tarkistettava viranomaispäätösten, inventointien tai rekisterien ajantasainen tieto arvokkaista alueista, kohteista ja yhteyksistä mukaan lukien alueiden ja kohteiden tarkemmat rajaukset.” Yleismääräys kannustaa siten huomioimaan kaava-aineistossa myös VARK-alueet (Vnp 2024).

Kaavakarttaan on osoitettu muinaisjäännökset indekseihin, mutta tarkempaa tietoa tai määräystä ei kaava-aineistossa ole. Kaavaselostuksessa (fi, s.24) todetaan, että ”ehdotusvaiheessa alueita täydennetään yleiskaavaa varten laadittavien arkeologisten inventointien (...) uusilla tiedoilla”. Uudenmaan liitto toteaa **kaavamerkintöjen ja -määräysten sekä vaikutusten arvioinnin täydennykset tarpeelliseksi.**

Viherrakenne

Uudenmaan liitto pitää hyvänä, että maakunnalliset ekologiset verkostot on huomioitu osana kaavan taustamateriaaleja sekä ratkaisussa. Samalla liitto toteaa, että kaavamateriaaleissa ei vielä tässä vaiheessa ole kunnan omia luontoarvojen tai ekologisten verkostojen selvityksiä. Selostuksen mukaan suurin osa kaavaluonnoksen laajoista ja merkittävistä metsäalueista sekä luonnonsuojelualueista perustuu julkisesti saatavilla olevaan aineistoon sekä muiden kaavojen aluevarauksiin, ja ehdotusvaiheessa alueita täydennetään yleiskaavaa varten laadittavien luontoselvitysten uusilla tiedoilla. Uusien ja tarkentavien luontotietojen tuottaminen sekä niiden tulosten hyödyntäminen osana jatkosuunnittelua on tärkeää.

Yleiskaavaluonnoksesta puuttuu voimassa olevan maakuntakaavan suojelualuemerkintöjä tai niiden osia, esimerkiksi suojelualue Långån kosteikko. **Uudenmaan liitto edellyttää kaikkien maakuntakaavan suojelualuemerkintöjen käsittelyä yleiskaavassa.**

Yleiskaavaluonnoksessa on osoitettu viheryhteystarvemerkinnoin voimassa olevan maakuntakaavan viheryhteystarvemerkinnot sekä VISIO-kaavan luonnoksessa osoitetut uudet viheryhteystarvemerkinnot. Uudenmaan liitto kiittää VISIO-kaavan luonnoksen ratkaisujen huomioimisesta osana yleiskaavaluonnosta, mutta huomauttaa, että VISIO-kaavan luonnoksessa osoitettua Domargård-Oxhagenin viheryhteystarvemerkinntä ei ole huomioitu yleiskaavakartalla kokonaisuudessaan.

Lisäksi Uudenmaan liitto pitää ongelmallisena mm. alueiden käytön suunnittelujärjestelmän kannalta (AKL 4 §) kokonaisuutta, jossa osoitetaan yleiskaavassa vain maakunnalliset viheryhteystarpeet. Yleiskaavan tulisi tarkentaa maakuntakaavassa esitettyä ratkaisua niin, että se sisältää tarkemmat ratkaisut maakunnallisten yhteyksien turvaamiseen sekä niiden kanssa kokonaisuuden muodostavat, paikalliset, huomioon otettavat ekologisten verkostojen osat. Yleiskaavaratkaisua tulee siis täydentää tältä osin ehdotukseen.

Pohjavesi

Kehittämisyöhyke Vt 25:n ja rantaradan varrella osuu kaupungin tärkeimmälle pohjavesialueelle. Tämä tunnistetaan kaavaselostuksessa haasteena. Vyöhykkeen määräyksessä tulisi esittää ratkaisuja kielteisten vaikutusten ehkäisemiseen mm. pohjavesien osalta. Pohjavesialueilla ei ole suunnittelumääräyksiä. Kaava-aineistoa on tältä osin täydennettävä.

Energia

Uudenmaan liitolla ei ole huomautettavaa kaavaluonnoksen energiaratkaisuihin. Ratkaisut vastaavat voimassa olevaa Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavaa. Lisäksi kaavaluonnoksessa on jo ennakoivasti huomioitu parhaillaan valmisteilla oleva, vihreää siirtymää ja huoltovarmuutta koskeva VISIO-vaihemaakuntakaava sen luonnosvaiheen mukaisesti esimerkiksi vetylinjausten sekä myös aurinkovoiman osalta.

Ympäristöhäiriöt

Kaavassa on osoitettu yhteensä viisi kiertotalouden aluetta. Selostuksessa todetaan, että jo käytöstä poistuneet maa-ainesalueet pääväylien varrella on osoitettu kiertotalouden potentiaalisiksi alueiksi. (Selostus fi, s. 49).

Merkintää koskevan kaavamääräyksen mukaan alue varataan maa-ainesten ottoa ja kiertotalouden tarpeita varten. Kaavaselostuksessa ei ole tarkemmin perusteltu merkinnän osoittamisen perusteita, eikä arvioitu merkinnän vaikutuksia. Epäselväksi jää, mahdollistaako merkintä jatkossa maa-ainesten oton, kuten määräyksessä todetaan. Määräyksiä on tarpeen täydentää, myös huomioiden mahdolliset tiedossa olevat skenaariot.

Maanpuolustus ja rajavalvonta

Kaavaluonnoksesta ja sen selostuksesta ei löydy mainintaa puolustusvoimien toiminnasta aiheutuvista melualueista. Myöskään voimassa olevissa kaavoissa näitä melualueita ei ole esitetty.

Kaava-alueella tulisi huomioida ainakin seuraavat puolustusvoimien toimintaan liittyvät melualueet:

- Baggbyn ampumarata: 60 dB LAImax ja 65 dB LAImax -melualueet ampumaradan ympärillä.
- Syndalenin harjoitusalue: 55 dB LRden -melualue kaava-alueen lounaisosassa (harjoitusalueesta pieneltä osin Raaseporin alueelle ulottuva vaikutus).

Uudenmaan liitto esittää, että **edellä mainitut melualueet merkitään kaavaan asianmukaisin kaavamerkinnöin ja -määräyksiin ennen kaavaehdotusvaiheen nähtäville asettamista**. Melualueiden puuttuminen on merkittävä puute, sillä ne vaikuttavat suoraan alueen soveltuvuuteen asumiselle, loma-asumiselle ja muulle melulle herkälle toiminnalle. Niiden huomiotta jättäminen voi johtaa virheellisiin maankäyttöratkaisuihin sekä myöhemmässä vaiheessa valituksiin tai tarpeeseen muuttaa jo hyväksyttyä kaavaa.

Sekä käsiteltävänä olevassa kaavaluonnoksessa että edelleen voimaan jäävässä oikeusvaikutuksettomassa osayleiskaavassa Gropfjärd–Dragsfjärd 1014 (2006) on Puolustusvoimien toimintaan liittyviä aluevarauksia. Näiden kahden kaavan aluevaraukset kuitenkin poikkeavat toisistaan. Kaavaluonnoksessa puolustusvoimien alue on merkitty laajuudeltaan huomattavasti suppeampana kuin osayleiskaavassa 1014. Koska osayleiskaava jää selostuksen mukaan voimaan nimenomaan Dragsvikin alueen maankäytön ohjaamiseksi, on tärkeää, että Puolustusvoimien alue esitetään samalla tavalla molemmissa asiakirjoissa. Kaava-aineistoa tulee tältä osin tarkentaa.

Ilmastovaikutusten arviointi

Raaseporin yleiskaavan yhtenä keskeisenä tavoitteena on luoda edellytykset kestäväälle kehitykselle kaupungin strategian mukaisesti, mukaan lukien tavoite hiilineutraaliudesta vuoteen 2030 mennessä.

Kaavalle ei ole määritelty varsinaista tavoitevuotta, mutta selostuksen mukaan Raaseporin maankäytön kehityskuva 2050 toimii kaavatyön perustana. Näin ollen yleiskaavaa toteutetaan käytännössä tilanteessa, jossa kaupunki on jo tavoitteensa mukaisesti saavuttanut tai ainakin lähellä saavuttaa hiilineutraaliuden. Yleiskaavan tavoitteissa ja lähtökohdissa tulisikin tunnistaa kaavan pidemmän aikavälin merkitys kaupungin tavoitellessa ilmastopäästöjen nettovähentämistä ja hiilinegatiivisuutta.

Kaavaselostuksessa esitetään ilmastotyön kannalta hyviä ja kannatettavia tavoitteita: ilmastoviisaiden ratkaisujen edistäminen, ilmastomuutokselle herkkien alueiden tunnistaminen, edellytysten luominen vihreälle siirtymälle ja kestäville energiaratkaisuille sekä arvokkaiden yhtenäisten metsäalueiden ja hiilinielujen tunnistaminen. Sen sijaan varsinaista arviointia siitä, missä määrin esitetyt kaavaratkaisut näitä tavoitteita tosiasiallisesti edistävät tai missä määrin ne saattavat olla niiden kanssa ristiriidassa, ei ole tehty. Uudenmaan liitto pitää ilmastovaikutusten arvioinnin laadintaa tärkeänä, jotta yleiskaavan ja kaupungin ilmastotavoitteet voidaan saavuttaa.

Uudenmaan liitto edellyttää, että kaavaehdotusvaiheeseen mennessä laaditaan yleiskaavatasolle soveltuva ilmastovaikutusten arviointi, jossa:

- kuvataan arviointimenetelmät ja tunnistetaan kaavan keskeisten ratkaisujen vaikutukset hillinnän ja sopeutumisen näkökulmasta
- arvioidaan kaavan vahvuudet ja heikkoudet ilmaston kannalta ja esitetään konkreettisia suosituksia jatkosuunnitteluun (sekä kaavaehdotus että tuleva asemakaavoitus huomioiden)
- huomioidaan arviointitulokset kaavaehdotuksen valmistelussa
- tuodaan esiin arviointiin ja kaavan toteutumiseen liittyvät epävarmuudet sekä miten epävarmuuksiin on varauduttu

Ilmastovaikutusten arviointia varten on suositeltavaa hyödyntää olemassa olevia menetelmiä, kuten KILVA- ja Hiilikartta-työkaluja.

Uudenmaan liitto pitää hyvänä, että yleiskaavan MY-alueilla aurinkovoiman rakentaminen tulee perustua aina asema- tai yleiskaavaan. Uudenmaan liitto kiinnittää kuitenkin huomiota MY-merkinnän määräykseen, jonka mukaan hankkeiden tulee olla ilmasto- ja hiilidioksidipäästövaikutuksiltaan kaupungin hiilineutraalisuustavoitteiden kannalta positiiviset. Määräyksen sitominen kaupungin hiilineutraalisuustavoitteeseen voi muuttua epäselväksi, jos tavoite muuttuu tai kun tavoite on saavutettu.

Yhteenveto

Raaseporin yleiskaavaluonnos on kunnianhimoinen ja tavoittelee osaltaan Uudenmaan maakuntakaavan sekä -strategian toteutumista. Haasteena on keskeneräinen kaava-aineisto sekä epävirallisen kaavayhdistelmän puute. Yhdistelmä mahdollistaisi kumoutuvien ja voimaan jäävien osayleiskaavojen sekä strategisen yleiskaavaluonnoksen vertailun, sekä kokonaiskuvan syntymisen.

Liitto kannustaa tarkentamaan kaavatyön tavoitevuotta sekä tavoitteita. Luonnon monimuotoisuuden tukeminen voi lukeutua osaksi ”ilmasto ja ympäristö” tavoiteteemaa, mutta ansaitsee tulla mainituksi osana tätä tavoitetta tai kokonaan omana pääteemanaan.

Kaavatyössä on hyödynnetty kattavasti tausta- ja lähdeaineistoa, mikä selviää kaavaselostuksen lopun luettelosta (luku 11). Kuitenkin kaava-aineistosta puuttuu keskeiset selvitykset.

Kaavan jatkotyöstössä on hyvä arvioida strategisuuden merkitystä ja esitystapaa. Kaavaluonnoksen yleismääräyksen mukaan esimerkiksi ilmastonmuutoksen huomiointi jäisi nyt ratkaistavaksi asemakaavoissa. Kaavaratkaisu nykymuodossaan ei myöskään mahdollista erilaisiin kehityskulkuihin varautumista.

Liitto toivoo, että kaupunki jatkaa kaavatyön valmisteluvaihetta: kaavaratkaisujen ja -aineiston kehittämistä vuorovaikutuksessa keskeisten sidosryhmien kanssa. Vuorovaikutuksen mahdollisuuksia voisi arvioida myös yhteistyössä Uudenmaan liiton VISIO-kaavatyön kanssa sekä osana eri kaavatasojen vaikutusten arviointia. Täydennetty kaavaluonnos selvityksineen olisi hyvä asettaa uudestaan nähtäville ennen ehdotusvaiheeseen siirtymistä.

Uudenmaan liitto osallistuu mielellään työneuvotteluihin, ja toivoo yhteydenpitoa matalalla kynnyksellä.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon,
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Mari Siivola
Asiantuntija Eija Hasu

Täytäntöönpano:

Päätösote: Raaseporin kaupunki